

**LR Vides ministrijas  
Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisijas  
darbības pārskats par periodu no 2009. gada aprīļa līdz 2010. gada  
martam.**

1. Ievads
2. Vispārējā informācija par komisijas darbību
  - 2.1. Tiesiskais regulējums
  - 2.2. Komisijas sastāvs un uzdevumi, darba kārtība
3. Optimāla ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja modeļa izveide novadā un organizētie semināri
4. Darbības pārskata kvantitatīvie rezultāti
5. Darbības pārskata kvalitatīvie rezultāti
6. Secinājumi par darbības pārskata rezultātiem.
7. Turpmākās ieceres Komisijas darbības efektivitātes uzlabošanai

**Pielietotie apzīmējumi**

ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
l/c/d	litri uz cilvēku diennaktī
LR	Latvijas Republika
LVAF	Latvijas vides aizsardzības fonds
MK	Ministru kabinets
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
TEP	Tehniski ekonomiskais pamatojums
ŪBK	Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisija
ŪSI	Ūdens sagatavošanas iekārtas

## 1. Ievads

Sekmīgai ES Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansējuma apguvei 4.1. pasākuma „Vide” 1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” un 5.1. pasākuma „Vides aizsardzības infrastruktūra” 1. aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros, Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisija (*turpmāk – ŪBK*) veic ūdenssaimniecības attīstības projektu ieceru un tehniski ekonomisko pamatojumu (*turpmāk – TEP*) kvalitātes izvērtēšanu un sniedz ieteikumus efektīvāko risinājumu izvēlei, lai tālāk projektu iesniedzēji varētu sagatavot nepieciešamo dokumentāciju atbilstoši 28.07.2008. MK not. Nr.606 un 04.12.2007. MK not. Nr. 836 un saņemt turpmāk tikai ES fondu atbalstu (Valsts budžeta atbalsts KF projektiem un ERAF projektiem nav pieejams kopš 2009. gada vidus) ūdenssaimniecības infrastruktūras sakārtošanai un attīstībai. Atšķirībā no citām projektu vērtēšanas komisijām, kas veic ES projektu iesniegumu izvērtēšanu, ŪBK lēmums par TEP projektam nav noraidošs, ja akcepts par TEP nav saņemts, bet TEP iesniedzējs pārstrādā vai papildina TEP atbilstoši prasībām un ieteikumiem, un iesniedz izvērtēšanai atkārtoti. Atkārtoto iesniegšanas reižu skaits nav limitēts.

Pārskata periodā uzaicinājums potenciālajiem projektu iesniedzējiem aktivitātes „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” ietvaros tika atlikts. Latvijas vides aizsardzības fonda (LVAF) finansējums ūdenssaimniecības projektiem šajā periodā nebija paredzēts. 2009.gada septembrī tika izsludināts atklātās projektu iesniegumu atlases 2. kārtā aktivitātē ”Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” ar pieteikšanos līdz 30. novembrim, pieteikšanās termiņš vēlāk tika pagarināts līdz 2009. gada 18. decembrim.

No šī gada janvāra ir mainījusies arī ŪBK faktiskā atrašanās vieta, tagad tā ir Pils ielā 17, bet **juridiskā adrese visas korespondences iesniegšanai ir saglabājusies iepriekšējā - Peldu ielā 25, Rīgā, LV-1494.**

Šajā ŪBK darbības pārskatā sniegta informācija par ŪBK otrajā darbības gadā paveikto un nākotnes iecerēm efektīvākas darbības uzlabošanai, kā arī, sniegti ieteikumi par optimālu ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu organizēšanu visā novada teritorijā.

## 2. Vispārējā informācija par komisijas darbību

ŪBK darbība uzsākta ar Vides ministra 2008. gada 19. februāra rīkojumu Nr. 46. Komisijas izveidošanas mērķis ir nodrošināt projektu ieceru un tehniski ekonomisko pamatojumu izvērtēšanu atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 912 „Ūdensapgādes, notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas būvju būvniecības kārtība” (*turpmāk – MK not.Nr.912*), kā arī veikt apstiprināto projektu monitoringa atskaišu uzraudzību un projektu reģistra datu bāzes izveidošanu un uzturēšanu.

Komisijas sastāvs un uzdevumi šajā pārskata periodā nav mainījušies (*detalizēta informācija ir norādīta ŪBK pirmā darbības gada pārskatā un Komisijas nolikumā, kas ir pieejams Vides ministrijas mājas lapā sadaļā Projekti/Ūdenssaimniecības projekti*).

Kā jau tika minēts iepriekšējā ŪBK pārskatā, 2009. gada 22. maijā ir veikti grozījumi nolikumā, kas nosaka, ka Komisija sēdēs izskata stratēģiskos un konsultatīvos jautājumus un

izvērtē TEP sarežģītākos risinājumus, savukārt Komisijas sekretariāts Komisijas priekšsēdētāja uzraudzībā izvērtē tipisko gadījumu dokumentus un lielākā daļa lēmumu pieņemšana nav saistīta ar komisijas sēžu biežumu.

Šīs atskaites gada laikā ŪBK sēdes notika vidēji vienu reizi 6 nedēļās. Pielāgojoties iesniegto TEP intensitātei, atzinumu sniegšanai papildus tika pieaicināti finanšu un tehniskie eksperti. No aprīļa līdz septembrim finanšu eksperts sniedza atzinumus par 12 potenciālo Kohēzijas fonda projektu TEP. Savukārt novembrī-decembrī finanšu eksperti sniedza atzinumus par 30 potenciālo ERAF projektu TEP un tehniskais eksperts- par 12 potenciālo ERAF projektu TEP.

### **3. Optimāla ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja modeļa izveide novadā un organizētie semināri**

Ņemot vērā, ka novadu reforma atnesusi izmaiņas arī ūdenssaimniecības pakalpojumu organizēšanā novada teritorijā, ES finansējuma piesaistei nepieciešams plānot attīstību ilgtermiņā - novadam jāsaņem ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanas institucionālās attīstības ilgtermiņa izvērtējums.

Lai arī novadu reformas mērķis viennozīmīgi bija ekonomiski efektīvākas saimniekošanas veicināšana, tā radījusi pašvaldībām papildu uzdevumus savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Viens no būtiskākajiem pašvaldību uzdevumiem ir atrisināt tās juridiskās un saimnieciskās problēmas, kas saistītas ar ES līdzfinansējuma piesaisti sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanai. Līdz administratīvajai reformai ūdenssaimniecības attīstību plānoja katra pagasta teritorijas ietvaros. Pašlaik ūdenssaimniecības infrastruktūra, kura līdz reformai bija pagasta pašvaldības īpašumā, ir nonākusi novada pašvaldības īpašumā. Pirms pretendēt uz ES līdzfinansējumu ūdenssaimniecības aktivitātēs novadam jāpieņem būtisks lēmums, kā organizēt ūdenssaimniecības pakalpojumu visā novada teritorijā. Viegļākais, bet ne efektīvākais risinājums ir tad, kad katra pagasta pārvalde risina problēmas pati, retos gadījumos budžetu papildus plānojot arī no novada resursiem. Diemžēl šāds risinājums nav atbalstāms ne no ūdenssaimniecības pakalpojuma kvalitātes, ne no finanšu un cilvēkresursu optimālas izmantošanas viedokļa. Vairākas pagasta pārvaldes katra savā teritorijā nespēj nodrošināt ūdenssaimniecības pakalpojumu pēc iespējas efektīvāk un atbilstošā kvalitātē, tāpēc novada pašvaldības uzdevums būtu veidot vienotu sistēmu ūdenssaimniecības pakalpojuma nodrošināšanai visā novada teritorijā.

Veidojot vienotu sistēmu ūdenssaimniecības pakalpojuma nodrošināšanai, nepieciešams ņemt vērā izveidojušos situāciju pagastos, kas var būtiski atšķirties, – var būt situācija, kad ūdenssaimniecības pakalpojumu jau pirms novadu reformas sniedza komercsabiedrība, kā arī situācija, kad ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošina pašas pagasta pārvaldes. Izvērtējot pašvaldības finansiālās iespējas, veidojot vienotu sistēmu ūdenssaimniecības pakalpojuma nodrošināšanai, jāatceras, ka, ja pakalpojumu sniedz pagasta pārvalde, tad visbiežāk pakalpojumu dotē no budžeta līdzekļiem, nesedzot pakalpojuma izmaksas no tarifa ieņēmumiem.

Stratēģiski un finansiāli ekonomiski optimālākais risinājums būtu novadā izveidot vienu ūdenssaimniecības sabiedriskā pakalpojuma sniedzēju – komercsabiedrību, kas sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumu visā novada teritorijā. Lai gan sākotnēji šis process prasīs daudz lielākus cilvēkresursu ieguldījumus nekā pakalpojuma sniegšana katrā atsevišķā pagasta pārvaldes teritorijā ar pagasta pārvaldes starpniecību, ilgtermiņā šie ieguldījumi atmaksāsies – tiks iekonomētas pakalpojuma sniegšanas administratīvās izmaksas, tādējādi

samazinot slodzi uz tarifu, kas dos iespēju visiem pašvaldības iedzīvotājiem atbilstoši to maksātspējai izmantot šo pakalpojumu.

No šī gada 5.februāra līdz 17. februārim potenciālajiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem ūdenssaimniecības un atkritumu saimniecības jomās tika organizēti semināri, kuros tika iekļauti jautājumi par sabiedriskā pakalpojuma definīciju un pamatnosacījumiem, kā arī par komercdarbības atbalsta kontroles prasībām. Kopumā notika 4 semināri:

5. februārī- Valmieras novada Mūrmuižā;

10.februārī- Brocēnos;

15.februārī- Rēzeknē;

17.februārī- Rīgā.

Noslēguma semināra ietvaros (17. februārī - Rīgā) tika organizētas arī diskusijas ar projektu pieteicējiem, konsultantiem u.c. interesentiem gan par optimāla sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja modeļa izveidi novadā pēc administratīvās reformas, gan par lielākajām neskaidrībām un sarežģījumiem, kas rodas sagatavojot ūdenssaimniecības attīstības projektu TEP.

**Šī semināra materiāli un informācija par citiem Vides ministrijas organizētajiem semināriem ir pieejama Vides ministrijas mājas lapā, sadaļā „Fondi un investīcijas” [http://www.vidm.gov.lv/lat/finansu\\_instrumenti/kohez/?doc=8834](http://www.vidm.gov.lv/lat/finansu_instrumenti/kohez/?doc=8834)**

Ņemot vērā 2009. gada septembrī izsludināto atklātās projektu iesniegumu atlases 2.kārtu ERAF finansējuma saņemšanai, sadarbībā ar reģionālajiem ES struktūrfondu informācija centriem tika organizēti konsultatīvie semināri katrā no plānošanas reģioniem par ūdenssaimniecības projektu TEP dokumentācijas sagatavošanu, ŪBK darbā sastopamajām raksturīgākajām neatbilstībām un problēmjautājumiem, tika sniegtas arī praktiskas konsultācijas labāko tehnisko risinājumu un institucionālo jautājumu īstenošanā.

2009. gada septembrī/oktobrī norisinājās 8 reģionālie semināri:

22.septembrī- Jelgavā;

25.septembrī- Ķekavā;

28.septembrī- Daugavpilī un Jēkabpilī;

1.oktobrī- Rēzeknē;

6.oktobrī- Brocēnos un Aizputē;

7.oktobrī- Gulbenē.

Arī turpmāk tiek plānots organizēt līdzīgus seminārus, lai informētu potenciālos projektu pieteicējus gan par finansētāja prasībām, gan labāko tehnisko un institucionālo risinājumu piemērošanu. Kā arī, joprojām tiek turpināta individuālo konsultāciju sniegšana TEP sagatavotājiem (pašvaldību un konsultantu firmu pārstāvjiem), gan elektroniski, gan uz vietas Rīgā.

#### 4. Darbības pārskata kvantitatīvie rezultāti

Pārskata periodā tika iesniegta TEP dokumentācija, lai pretendētu uz atbalsta saņemšanu no Kohēzijas fonda, ERAF vai LVAF, diemžēl LVAF finansējums ūdenssaimniecības projektiem 2009. gadā netika paredzēts. Papildus, tika izstrādāta un ar Reģionālās attīstības pašvaldības lietu ministriju tika saskaņota nepieciešamā TEP detalizācija ERAF Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projektiem un tika izvērtēts 1 šīs aktivitātes ūdenssaimniecības projekta TEP.

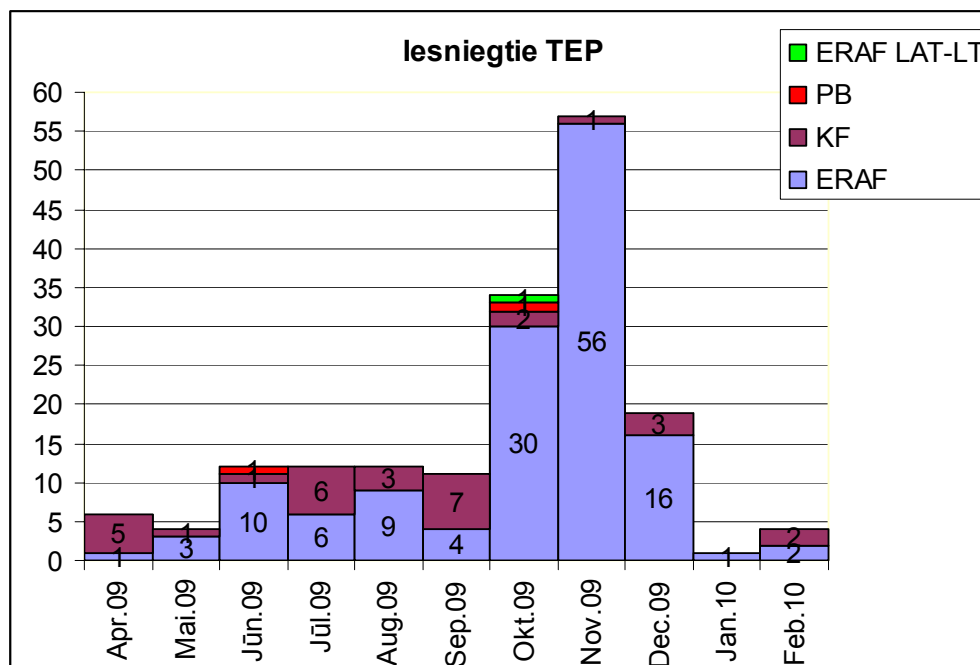
Laikā no 2009. gada 1. aprīļa līdz 2010. gada 1. martam ŪBK atzinuma saņemšanai tika iesniegti 172 tehniski ekonomiskie pamatojumi, šajā laika posmā tika izvērtēti:

- 1) 30 Kohēzijas fonda (KF) tehniski ekonomiskie pamatojumi, no tiem izsniegti 7 akcepti;
- 2) 153 Eiropas reģionālā attīstības fonda (ERAF) TEP, no tiem izsniegti 60 akcepti;
- 3) 2 Latvijas Vides aizsardzības fonda (LVAF) TEP, no tiem izsniegti 2 akcepti;
- 4) 2 TEP projektiem, kurus tika plānots finansēt par pašvaldības budžeta līdzekļiem, no tiem izsniegti 2 akcepti;
- 5) 1 Latvijas-Lietuvas pārrobežas sadarbības programmas projekta TEP, izsniegts akcepts.

TEP iesniegšanas sadalījums joprojām ir ļoti nevienmērīgs, īpaši izteikts tas ir pretendentiem uz ERAF līdzfinansējumu, kuru iesniegšanai ir izteikta tendence pieaugt, tuvojoties izsludinātajam projektu atlases kārtas noslēgumam. Daļēji tas ir saistīts ar nepieciešamību aktualizēt jau iepriekš iesniegtu TEP, jo tikai neliela daļa iesniegto TEP kvalitāte pirmreizēji atbilst noteiktām TEP detalizācijas prasībām, pie tam laika posms starp pirmo un katru nākamo iesniegšanas reizi samazinās līdz ar atlases kārtas noslēguma tuvošanos.

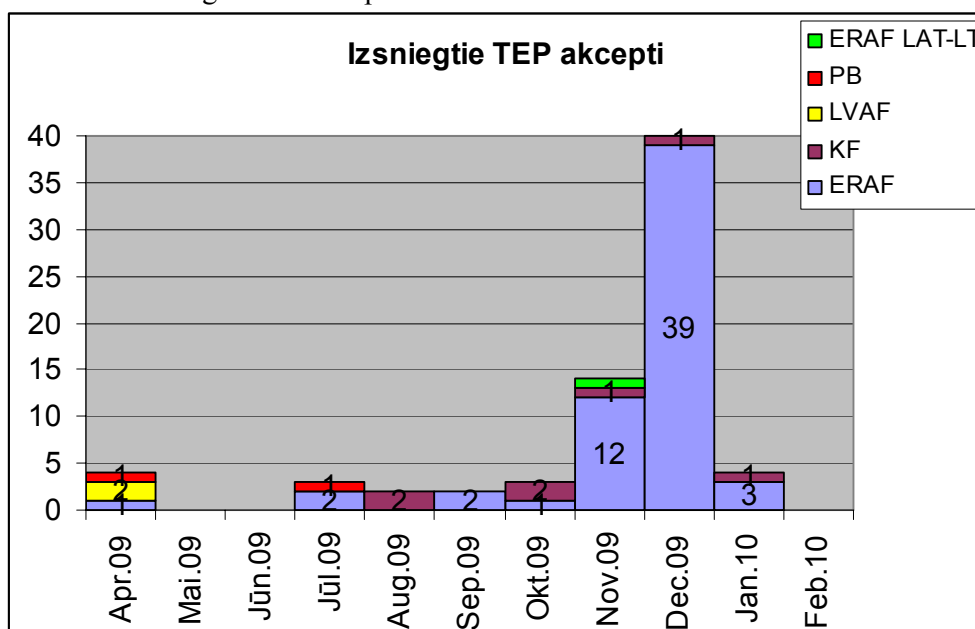
Iesniegto TEP dinamika redzama 4.1. attēlā.

4.1. attēls. Iesniegto TEP dinamika.



Par TEP izstrādes kvalitāti liecina saņemto akceptu skaits attiecībā pret kopējo iesniegto TEP skaitu - no 188 vērtētajiem TEP tikai 72 projekti (t.i., 38 %) ir saņēmuši ŪBK akceptu, bet 62 % nav izstrādāti atbilstoši noteiktajām detalizācijas prasībām.

4.2. attēls. Izsniegto TEP akceptu skaits



TEP izstrādes kvalitāti raksturo arī atkārtotai vērtēšanai iesniegtie TEP. Kā atsevišķus gadījumus var minēt piecas reizes iesniegto TEP dokumentāciju projektam „Ūdenssaimniecības attīstība Daugavpils rajona Biķernieku pagasta ciemā Biķernieki” (Izstrādātājs – „SIA One Baltics”) un četras reizes iesniegto TEP dokumentāciju projektam „Ūdenssaimniecības attīstība Skaņkalnes pagasta Skaņkalnes ciemā, II kārtā” (izstrādātājs- SIA „GeoConsultants”).

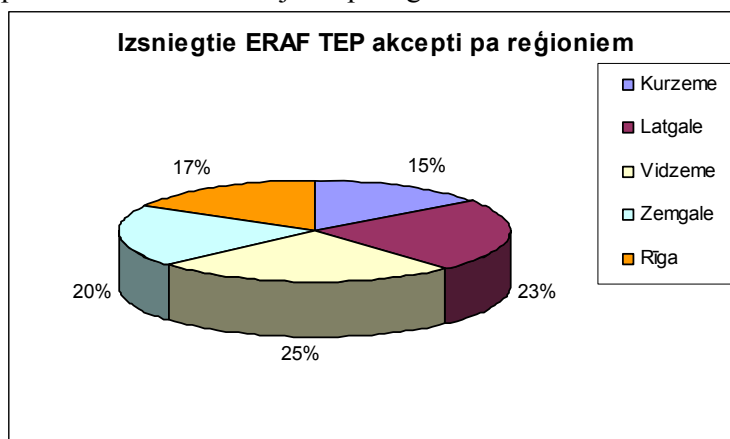
TEP izstrādes neatbilstošās kvalitātes tipiskākie iemesli detalizēti tiek apskatīti ŪBK darbības pārskata kvalitatīvo rezultātu analīzē.

Attiecībā uz ERAF līdzfinansējumu, akceptu par TEP šajā laika posmā ir saņēmuši 60 projektu pieteicēji par 62 apdzīvotām vietām. Akceptēto TEP iedalījums pa reģioniem ir attēlots 4.1.tabulā.

4.1. tabula. Akceptēto ERAF TEP iedalījums pa reģioniem.

Reģions	Akceptēti TEP (skaits)	Kopējās attiecināmās izmaksas
Vidzeme	15	5 141 178
Latgale	14	3 589 699
Rīga	10	2 537 574
Zemgale	12	2 486 702
Kurzeme	9	2 395 672
	<b>Kopā 60 akcepti</b>	

#### 4.3. attēls. Akceptēto ERAF TEP iedalījums pa reģioniem.



ŪBK vērtē arī iesniegtos jau apstiprināto projektu TEP papildinājumus, kas tiek izvērtēti saskaņā ar jau iepriekš akceptēto TEP un ir nepieciešami, lai jau apstiprinātā projekta ietvaros realizētu iepirkumu rezultātā radušos ietaupījumu. Par iesniegtajiem TEP papildinājumiem tiek sniegts atzinums par nepieciešamo papildus pamatojumu vai papildināts akcepts. Pārskata periodā ir sniegti 16 atzinumi (t.sk. 2 akcepti) par papildinājumiem apstiprinātajos Kohēzijas fonda 1.grupas projektos un 5 atzinumi (t.sk. 2 akcepti) par papildinājumiem ERAF 1.projektu atlasē kartas projektos..

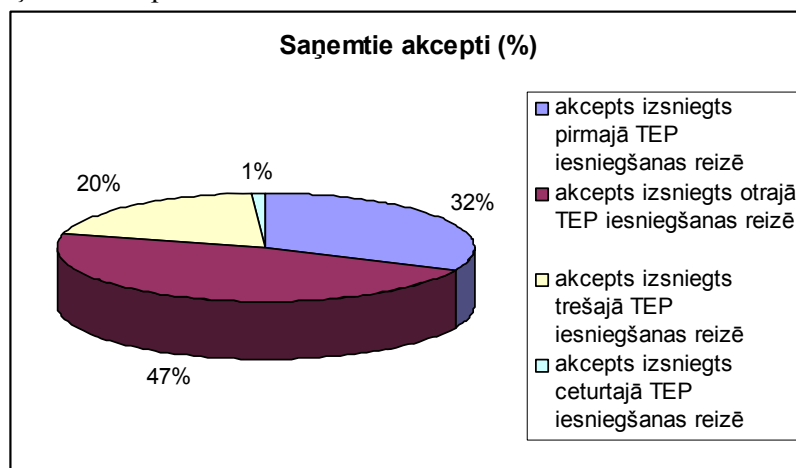
### 5. Darbības pārskata kvalitatīvie rezultāti

Kā jau minēts, periodā no 2009. gada aprīļa līdz 2010. gada 1. martam ŪBK ir vērtēti 188 TEP, no kuriem ir saņemti 72 akcepti (38 % no iesniegto TEP skaita):

- 54 TEP iesniegts vienu reizi, no tiem 23 saņēmuši akceptu (43%)
- 57 ir iesniegti atkārtoti 2 reizes, no tiem 34 saņēmuši akceptu (60%)
- 23 iesniegti atkārtoti 3 reizes, no tiem 14 saņēmuši akceptu (61%)
- 2 TEP iesniegts atkārtoti 4 reizes, no tiem ir saņemts 1 akcepts
- 1 TEP atkārtoti iesniegts 5 reizes, akcepts nav saņemts (izstrādātājs - SIA „One Baltic”).

Atkārtoti iesniegto TEP procentuālais sadalījums un saņemto akceptu skaits uzskatāmi redzams 5.1. attēlā.

### 5.1. attēls. Saņemto akceptu relatīvais daudzums.



TEP sākotnējie izvērtējumi 68 % gadījumu liecina par neefektīvu un nelietderīgu investīciju plānojumu, kas sadārdzina ne tikai plānoto projektu, bet atbilstoši plānotajiem tarifiem atsauca uz patērētājiem. Šādus rezultātus arī var uzskatīt par būtiskāko ŪBK ieguldījumu ne tikai attiecībā uz plānoto ES fondu, valsts vai pašvaldību budžeta efektīvu investīciju izlietojumu, bet arī sekundāri aizstāvojot patērētāju intereses.

Aktuālie piemēri pārskata periodā sastopamajos TEP, plānojot neefektīvas investīcijas ERAF projektos ir joprojām, gan arī iepriekš ŪBK pārskata periodā norādītie, gan no jauna:

- 1) Dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtu (ŪSI) izbūve projekta teritorijā, kur tas nav nepieciešams (urbumā ūdens tiek iegūts atbilstošas kvalitātes, bet tas būtiski pasliktinās nolietotos cauruļvados). TEP dzeramā ūdens sagatavošanas stacija tiek plānota bez veiktām dzeramā ūdens analizēm, kas nepamato nepieciešamo ŪSI;
- 2) Ciemā ir 6 urbumi, no kuriem 5 plāno rekonstruēt, tomēr patērētāju vajadzības (plānotais ūdens patēriņš 2015.gadā 148 m<sup>3</sup>/dnn) ir iespējams nodrošināt ar divu aku darbību (109 m<sup>3</sup>/dnn un 104 m<sup>3</sup>/dnn);
- 3) Tiek plānota jaunu NAI izbūve ar jaudu 150 m<sup>3</sup>/dnn, kas būtiski pārsniedz prognozēto notekūdeņu apjomu ilgtermiņā – 68 m<sup>3</sup>/dnn, pamatojot to ar koncentrētu notekūdeņu izplūdi no sabiedriskās iestādes un nerisīnot šo problēmu ar taukķērāja uzstādīšanu, tādējādi neievērojot arī principa „piesārņotājs maksā” ievērošanu. Līdzīgs piemērs, kad notekūdeņu attīrīšanas iekārtu jaudas projekta teritorijā, kur tiek novadīti specifiski ražošanas ūdeņi, tiek plānotas 3 – 4 reizes augstākām hidrauliskām jaudām, kā tas nepieciešams. Netiek ievērots princips ‘piesārņotājs maksā’, jo vairāk maksātu iedzīvotāji, nevis ražotājs, kurš rada piesārņojumu;
- 4) TEP tiek uzrādīts ļoti mazs pieslēgumu skaits, bet kartogrāfiskajā materiālā visa projekta teritorija ir noklāta ar tīkliem. Tiek plānots izbūvēt papildus rezerves sistēmu rezerves urbūmam, vienlaikus daļu esošo tīklu rekonstruējot un blakus vēl izbūvējot no jauna.
- 5) Analīzēs tiek uzrādīts paaugstināts amonija un sulfātu daudzums, taču projektā paredzēta tikai ūdens atdzelžošanas stacijas izbūve, norādot, ka amoniji izgaros ūdens rezervuārā, kas nav pamatoti un ūdens kvalitāte netiek nodrošināta;
- 6) TEP tiek izvirzīta investīciju ziņā dārgākā alternatīva ūdensapgādes centralizētai nodrošināšanai – pieslēgšanās lielākai pilsētai, bet centralizētas kanalizācijas nodrošināšanai tiek izvēlēta lētākā alternatīva investīciju ziņā, kura ir dārgāka ekspluatācijā. Nav ņemts vērā arī vides faktors notekūdeņu attīrīšanas kvalitātes



uzlabošanai, pievienojoties lielākai pilsētai, kur tiktu nodrošināta arī slāpekļa un fosfora attīrīšana.

- 7) TEP tiek plānota tīklu rekonstrukcija viena pieslēguma kvalitātes nodrošināšanai, šķērsojot privātpašnieku zemes. Nav sniegts tehnisko ieguvumu pamatojums, jo netālu paralēli arī ir izbūvēts esošs ūdensvads un optimizējot trasējumu, par līdzīgiem apjomiem būtu iespējams projekta rezultātā sasniegt būtiskākus ieguvumus.
- 8) TEP norādīts, ka urbumu debits ir pietiekams patēriņa pieaugumam un citas tehniskas neatbilstības dzeramā ūdens ieguvei nav norādītas, tomēr IIP iekļauta 2 esošo aku renovācija un vēl vienas jaunas akas izbūve.
- 9) Projekta ietvaros tiek plānots izbūvēt papildus rezerves sistēmu (Izbūvējot ~ 1 km savienojošo ūdensvadu, rekonstruējot ūdenstorni) rezerves ūdensgūtves nodrošināšanai, kas projektu sadārdzināja par aptuveni 30 %, lai arī netika izvērtēta alternatīva par jauna urbuma izbūve esošajā ūdensgūtvē.

Bez minēto tehnisko risinājumu nepilnībām bieži TEP ir sniegta normatīviem neatbilstoša un nelōģiska informācija. Daži piemēri no pārskata periodā iesniegtajiem dokumentiem ir :

- 1) iekārtu jauda neatbilst plānotajam patēriņam:
  - plānotās ŪSI jauda 150 m<sup>3</sup>/dn, lai gan prognozētais maksimālais ūdens patēriņš ir līdz 180 m<sup>3</sup>/dn;
  - plānoto NAI jauda 300 m<sup>3</sup>/dn, lai gan prognozētais maksimālais notekūdeņu apjoms - 180 m<sup>3</sup>/dn.
  - 2006. gadā ciemā tika izbūvētas jaunas NAI ar jaudu 50 m<sup>3</sup>/dnn. Tiek plānots izbūvēt vēl vienas NAI ar jaudu 50 m<sup>3</sup>/dnn blakus esošajām NAI, kas tiek pamatots ar nepietiekamu attīrīšanas jaudu, kaut gan plānotās plūsmas atbilst no jauna izbūvēto NAI jaudām.
- 2) informācija TEP analītiskajā daļā neatbilst kartēm:
  - TEP tiek norādīts neliels pieslēgumu skaits, bet kartogrāfiskajā materiālā visa teritorija ir pārklāta ar tīkliem.
  - Informācija par 12 km jaunu tīklu izbūvi vizuāli neatbilst pievienotajam shematiskajam materiālam, kā arī nav saprotams šāds risinājums, ņemot vērā, ka šobrīd 82, 5% pieslēgumam ir izvilkti 8400 m tīkli, savukārt atlikušajiem 17, 5 % tiek plānots 12000 m tīkli.
  - TEP norādīts, ka 2 sistēmas ir nepieciešamas, jo ir grūti nodrošināt pakalpojumus aiz upes, tomēr shematiskajā materiālā IIP tīkli šķērso upi.
  - Kartē ir norādītas divas akas, taču esošajā situācijā ir aprakstīta tikai viena aka.
  - Reģionālās vides pārvaldes atzinumā sniegta informācija, ka projekts neietekmēs īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, bet atbilstoši shematiskajam materiālam jaunās NAI atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.
- 3) laika grafikā nav iekļautas nepieciešamās komponentes:
  - laika grafikā pirmā aktivitāte ir projektēšana, nākošā - būvdarbi, nav plānots laiks projekta iesnieguma iesniegšanai un apstiprināšanai, iepirkumu veikšanai u.c.;
  - norādītais laiks būvuzraudzībai un autoruzraudzībai ir viens gada ceturksnis, lai gan plānoto būvdarbu ilgums ir daudz garāks.
  - Laika grafikā tiek plānota projektēšana vienlaicīgi ar būvdarbiem.
- 4) TEP tiek analizēta informācija par apdzīvotām vietām, kas neattiecas uz TEP nosaukumā norādīto administratīvo teritoriju;
- 5) Apdzīvotas vietas tiek norādīta ārpus projekta teritorijas, savukārt aglomerācija tiek nosaukta šīs apdzīvotās vietas vārdā kā projekta teritorija, līdz ar to nav saprotams kāda projekta teritorija tiek apskatīta.
- 6) TEP tiek norādīts, ka projekta teritorijā nav ievērojama ražošanas uzņēmumu, lai gan teritorijā atrodas, piemēram, putnu fabrika un dzērienu ražotne;

- 7) TEP norādīts, ka izvēlētas alternatīvas, kuru ieviešana ir ekonomiski vispamatotākā un sniedz lielāko ieguldījumu vides aizsardzībā, tomēr šāds apgalvojums nav pamatots, jo alternatīvas no vides aspekta nav analizētas;
- 8) TEPā ir atsauces uz spēkā neesošiem normatīviem u.c.;
- 9) TEP sniegta informācija, ka pēc PrIP 50 % iedzīvotāju tiks nodrošināts pieslēgums ūdensapgādei, kas sastāda papildus 15 % jeb ap 300 iedzīvotājus, ņemot vērā, ka PrIP ietvaros tiek plānots paplašināt tikai 60 m ūdensvadu.
- 10) Projektā nav iekļauti pasākumi notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (NAI) darbības uzlabošanai, kaut arī fiziskais nolietojums iekārtām ir uzrādīts 100 %;
- 11) Projektā tiek plānota 2 sistēmu savienošana. Prioritārajā investīciju programmā (PIP) tiek iekļauta otrās sistēmas urbuma tamponāža, bet abu sistēmu tīklu savienošana paredzēta tikai Ilgtermiņa investīciju programmā (IIP), tādējādi iedzīvotāji, kas pieslēgti 2. sistēmai līdz IIP realizācijai paliks bez ūdens;
- 12) ŪSI uzstādītas 2006.gadā, bet fiziskais nolietojums ir 70%, tehniskais stāvoklis neapmierinošs, ūdens netiek attīrīts atbilstoši prasībām, netiek sniegti arī skaidrojumi šādām neatbilstībām un problēmām;
- 13) Ciemā deklarēti 420 iedzīvotāji, bet faktiski dzīvo 271 iedzīvotājs. Visa projekta teritorija ir noklāta ar ūdensapgādes tīkliem, bet reāli pieslēgumi ir nodrošināti 60% iedzīvotāju (60 % no 420 deklarētajiem iedzīvotājiem), bet TEPā pieņem, ka pieslēgumi ir 100 %, jo centralizētas ūdenssaimniecības pieslēgumu nodrošinājums ir pieejams visiem ciemā faktiski dzīvojošajiem iedzīvotājiem.
- 14) Projekta teritorija tiek definēta kā apdzīvotas vietas centrs, analizējot tikai ciemata centrā dzīvojošos iedzīvotājus.
- 15) TEP balstīts uz kļūdainiem pieņēmumiem un aprēķiniem, kur norādīts, ka 250 iedzīvotājiem patērējot 12 l/c/d dzeramā ūdens veidojas 30 m<sup>3</sup>/dnn, kā arī tiek summētas dažādas mērvienības.
- 16) Esošais ūdens zudumu apjoms norādīts 5 %, pēc IIP plānots samazināt ūdens zudumu apjomus par 5 %, bet pēc PIP ūdens zudumu samazinājums plānots 50 %.
- 17) Dažām iekārtām tiek norādīts apmierinošs tehniskais stāvoklis, par citām tiek sniegta informācija, ka iekārta ir pilnīgi nolietojusies, izbūves gadi ir atšķirīgi, tomēr visām iekārtām norādīts vienāds fiziskais nolietojums – 90 %.

Papildus neefektīviem un neatbilstošiem tehniskajiem risinājumiem, ļoti daudzos gadījumos projektos tiek plānotas neatbalstāmas darbības vai neattiecināmas izmaksas (iekļaujot tās attiecināmajās) atbilstoši aktivitāšu normatīvos norādītajam, kas rezultātā būtiski maina plānoto projekta apjomu. Tipiskākie piemēri ir projektos neiekļaujamās ekspluatācijas izmaksas (mērītāji dzīvokļos, māju ievados, tīklu skalošana, skataku nomaiņa u.c.), investīcijas, kas ir saistītas ar lokālu ugunsdzēsības prasību nodrošināšanu, bieži vien plānojot dīķu tīrīšanu un pievadceļu rekonstrukciju šo projektu ietvaros, projektu vadība, institucionālās attīstības programmas, audita izmaksas u.c.

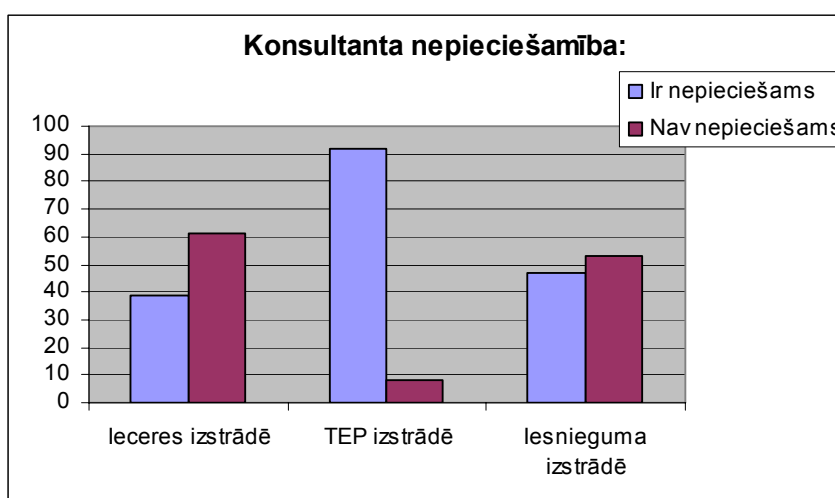
5.1. tabula. Biežāk minētās neattiecināmās izmaksas.

Neattiecināmo izmaksu veids	Neattiecināmo izmaksu summa (LVL)	Kopējās attiecināmās izmaksas (LVL)	Neattiecināmo izmaksu apjoms (% no kopējām attiecināmām izmaksām)
<b>Ūdens skaitītāju uzstādīšana</b>	4 620 (33 gab. ēku ievados)	272 622,16	1,7 %
	26 436 (43 gab. uz esošajiem māju ievadiem)	328 535,98	8 %
	8 305 (33 gab.)	353 859,30	2,3 %
	25 000 (25 kompl. skatakās)	176 073	14,2 %
	2 680 (67 gab. ēkām)	345 393	0,77 %
<b>Asfalta atjaunošana</b>	8 745	152 683	5,7 %
<b>Ūdenstornā demontāža, labiekārtošana (apzaļumošana, nožogojšana, piebraucamie ceļi), ārējie elektrotīkli</b>	13 500	353 859,30	3,8 %
<b>Vecā ūdensvada atslēgšana no dzīv. mājām</b>	242	171 138,78	0,14 %
<b>Ārējie elektrotīkli</b>	10 000	361 980,45	2,76 %
	5 000	271 779	1,8 %
<b>Labiekārtošana (nožogojšana, piebraucamie ceļi) un ārējie elektrotīkli</b>	15 000	165 257	9 %
<b>Kanalizācijas trašu skalošana</b>	10 750	383 717	2,8 %
<b>Ūdensapgādes tīklu skalošana</b>	2 400	350 402	0,68 %
<b>Ūdens uzskaites mezglu izbūve (42 gab), piebraucamā laukuma izbūve (KSS), teritorijas vertikālā planēšana (KSS), elektroapgāde.</b>	16 416	351 402,00	4,7 %
<b>Darbinieku apmācība un audīts</b>	22 118	912 201	2,42 %

<b>Vispārējie izdevumi</b>	49 000	14 117 368	0,35 %
----------------------------	--------	------------	--------

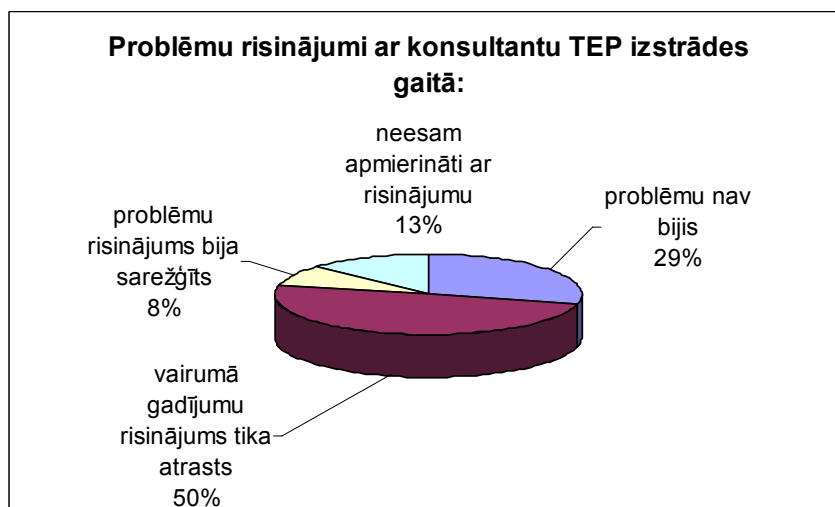
TEP izstrādes kvalitāte lielā mērā ir saistīta ar sadarbības kvalitāti starp projekta pieteicēju un TEP izstrādātāju un vairumā gadījumu projekta pieteicējs ir izvēlējis TEP izstrādei piesaistīt konsultantu „no ārpusēs”. Lai izvērtētu sadarbības kvalitāti starp projekta pieteicēju un TEP izstrādātāju, tika veikta projektu pieteicēju aptauja. Lielākā daļa atzina, ka konsultanta piesaiste visvairāk ir nepieciešama TEP izstrādē. Salīdzinājumā ar pagājušo gadu ir pieaudzis to projektu pieteicēju skaits, kas uzskata, ka konsultantu piesaiste sākotnējās projekta ieceres un projekta iesnieguma izstrādē nav nepieciešama. Rezultāti par konsultantu nepieciešamību ar projektu saistītās dokumentācijas izstrādē ir apkopoti 5.2.attēlā.

5.2.attēls. Nepieciešamība pēc konsultanta pakalpojumiem projekta dokumentācijas izstrādē.



TEP izstrādātāju veiktā darba kvalitāti raksturo saņemto akceptu skaits, kas apliecina TEP atbilstību MK not. Nr. 912, tomēr to, ka sadarbība ar konsultantu var sniegt gan pozitīvus, gan negatīvus rezultātus, liecina 5.3. attēlā redzamie rezultāti.

5.3.attēls. Problēmu risinājums ar konsultantu.



No anketās minētajiem piemēriem ir norādīts, ka sadarbība ar konsultantu ne vienmēr bijusi veiksmīga un pie norādītajiem negatīvajiem aspektiem var minēt šādus:

- neiedziļinās konkrētā pagasta situācijā, projektā tiek jaukti dažādu pagastu dati un pielautās kļūdas netiek pilnībā novērsta (IK "Dual Group");
- joprojām pašvaldības 4 pagastiem nav izstrādāts TEP (SIA „Attīstība reģioniem”);
- radušās problēmsituācijas ar SIA „Content” netika līdz galam atrisinātas, kā rezultātā vienā gadījumā projekta pieteikumu par papildus izmaksām sagatavoja cita firma, bet otrā gadījumā projekts palika nesagatavots un neiesniegts.

Tomēr, raksturojot sadarbības kvalitāti starp projekta pieteicēju un TEP izstrādātāju, kopumā pozitīvo atsauksmju ir vairāk kā negatīvo.

Atsaucoties uz vairāku potenciālo projektu pieteicēju lūgumu sniegt informāciju par profesionālu konsultantu firmām, šogad šis jautājums tika iekļauts ŪBK aptaujas anketās, intervējot projektu pieteicējus, un, projektu pieteicēju iesūtītajās anketās minētas šādas konsultantu firmas, ar kurām tiek ieteikts sadarboties arī citiem projektu pieteicējiem:

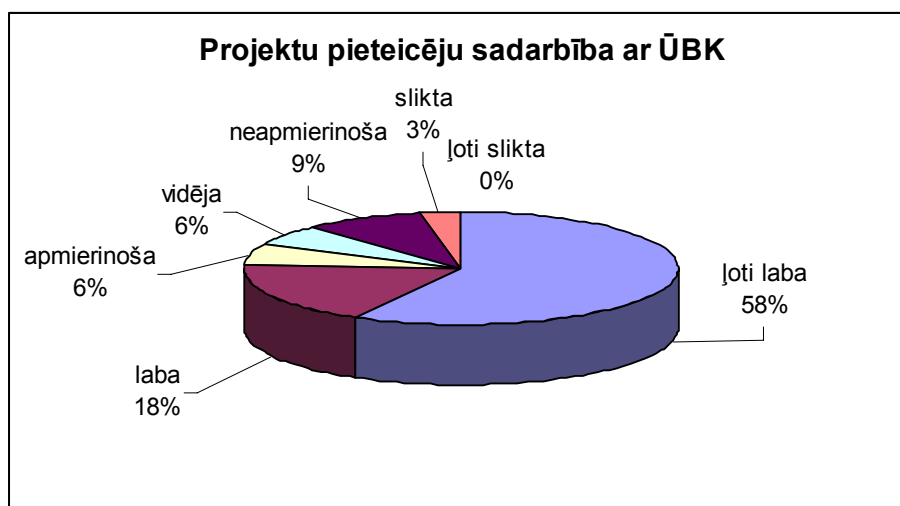
- SIA „**Vides projekti**” (precīzi, norādītajos termiņos solītais, plānotais precīzi tika izpildīts. Ļoti atsaucīgi, vairākkārt iepazinās dabā ar ūdenssaimniecību, ātri reaģēja uz TEP projektā konstatētajām nepilnībām un ātri tās novērsa. Analizēja pasūtītāja viedokli un izvērtēja pasūtītāja priekšlikumus, darbiniekiem augstā līmenī ir pozitīvas sadarbības prasmes);
- SIA „**Partner Consulting**” (veiksmīgi tika veikta TEP aktualizācija. Kvalificēti speciālisti, noteiktā termiņā izpildīts darbs);
- SIA „**Firma L4**” (firma strādā kvalitatīvi, ātri, ir vērsti uz sadarbību un TEP izstrādē iedziļinās no sirds. Pieredzējuši un profesionāli. Var pielāgoties pasūtītāja vajadzībām. Neprasa papildu samaksu parniecīgiem papildinājumiem. Saprotoši attiecās uz informācijas sagatavošanas tempu. Konsultants bija ieinteresēts darba rezultātā un sniedza skaidrojumu par optimālākajiem risinājumiem);
- SIA „**Firma L4**” sadarbībā ar SIA „**Cowi Latvia**” ( laba ieinteresētība, daudz jautājumu);
- SIA „**Profin**” (Augsts profesionālais līmenis, operativitāte. Spēja operatīvi sadarboties ar ŪBK sekretariātu);
- SIA „**AkordA**”, SIA „**HidroTehnoloģijas**”, SIA „**HidroTehServiss**” (pretimnākoši, ja piedāvājums neder, pārstrādā saskaņā ar ŪBK prasībām);
- SIA „**Vides konsultantu aģentūra**” (ieinteresētība pozitīvā gala rezultātā, gatavi strādāt līdz tiek sasniegts pozitīvs rezultāts);
- SIA „**Ekolat**” (pieredze, profesionalitāte);
- SIA „**Ekoprojekti**” (kompetenti, atsaucīgi, savā jautājumu lokā zinoši);
- SIA „**Eiropas Savienības projektu aģentūra**” (pozitīva attieksme pret pasūtītāju un viņa ūdenssaimniecības problēmām, kas nosaka visa darba veiksmīgu gaitu);
- SIA „**Global Partners**” (konsultants bija gatavs sadarboties. Pēc tam, kad ŪBK vai pašvaldības pārstāvji bija norādījuši uz nepieciešamajiem labojumiem, konsultants spēja veikt precizējumus, Konsultants bija atsaucīgs un sniedza konsultācijas par atsevišķiem jautājumiem arī ārpus līgumā paredzētajām saistībām, kas bija būtiski, lai sagatavotu projekta iesniegumu. Atsaucīgi un uzticami sadarbības partneri);
- SIA „**Proventus projekti**” (atsaucīgi un uzticami sadarbības partneri);

- SIA „Ē.Tilgalis un partneri” (Iesaku arī citiem sadarboties ar šiem konsultantiem, bet savlaicīgi paahteresēties par konsultantu kapacitāti TEP izstrādei uz konkrēto laika posmu).

Vadoties no pieredzes, ŪBK norāda, ka liela nozīme ir tam, kādi cilvēki no konsultantu firmas tiek piesaistīti katra konkrētā dokumenta izstrādē, jo vienas firmas ietvaros izstrādāto dokumentu kvalitāte var būtiski atšķirties.

Arī par sadarbības kvalitāti ar ŪBK projektu pieteicējiem atsauksmes ir dažādas, gan pozitīvas, gan negatīvas. Projekta pieteicēju vērtējums par sadarbību ar ŪBK ir redzams 5.4. attēlā.

5.4. attēls. Projekta pieteicēju vērtējums par sadarbību ar ŪBK.



Projekta pieteicēju anketās minētās atsauksmes par ŪBK un ieteikumi citiem projektu pieteicējiem :

- Valstī ir jātiek skaidrībā ar makroekonomiskiem rādītājiem, lai tie būtu publiski pieejami jebkuram, kuram tie ir nepieciešami. Nevis mēnešiem jāgaida, kad Valsts struktūras tos aktualizēs, pārskatīs. Ja TEP akcepts ir iesniegts uz 2 gadiem, tad valstij ir jānodaēfinē atbilstoši makroekonomiskie rādītāji, lai TEP izmaksu – ieguvumu daļa nebūtu jāaktualizē 2 gadu laika periodā. Katra TEP aktualizācija ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējam rada papildus izmaksas.
- Pašvaldībām ieteicams slēgt pakalpojumu līgumu ar pieredzējušiem profesionāļiem un netaļauties tikai uz savu atjautību. Tas var izmaksāt dārgāk būvdarbu laikā.
- TEP tādā sarežģītības pakāpē, ja netiek pieļauta iespēja veikt tajā precizējumus – izmesta nauda, jo arī Vides ministrija ar laiku sāk atbalstīt dažādus citus risinājumus - sūcējmašīnas, dīzeļģeneratorus, utt., par ko iepriekš nevarēja ieminēties. Ēsam zaudētāji.
- Būtu vairāk vēlams produktīvs ŪBK sekretariāta darbs, sadarbojoties ar pašvaldībām, nepieciešams veicināt to, lai pašvaldības un ūdenssaimniecības uzņēmumi paši izstrādātu TEPus un projektu pieteikumus, jo tieši viņi būs atbildīgi par ūdenssaimniecības stāvokli un attīstību pašvaldībā, nevis konsultanti.
- ŪBK sekretariāta darbs pašlaik ir ļoti birokrātisks un formāls (pieturēšanās pie burta prasībām), vajadzētu vairāk iepazīties ar stāvokli „uz vietām”. ŪBK sekretariāts

ideālā veidā varētu būt tā institūcija, kas nodrošina praktisko saikni reālajā dzīvē starp Vides ministriju un pašvaldībām ūdenssaimniecības jomā. Atliek tikai cerēt, ka finanšu krīzes rezultātā ŪBK funkcijas netiks vēl vairāk sašaurinātas, formalizētas un birokratizētas, paslējot to kāda departamenta dziļākajā kaktā.

- Sadarbība visumā ņemot ir laba un saprotama; Varbūt vienīgi var vairāk piesūtīt rakstisku informāciju par projektu īstenošanas jautājumiem (iepirkumi, grāmatvedība), jo projektus īsteno pārvaldes - bet tajās vairs nav kompetentu speciālistu iepirkumu jautājumos (visi juristi pārvaldēs ir atlaisti), u.c.
- Sadarbība ir laba, tikai mainoties komisijas atrašanās vietai bija grūtības sazināšanās. Mājas lapā būtu jāievieto precīzāka informācija par ŪBK darbību. Kopumā mūsu pašvaldībai ir laba, normāla, uz darbu rosinoša sadarbība gan ar TEP izstrādātājiem, gan ar Vides ministriju, gan ar ŪBK. Labi ir ŪBK rīkoti semināri.
- Sadarbība bija ļoti laba un atsauce no ministrijas konsultantu puses pozitīva.
- Turpināt godprātīgi un profesionāli strādāt, lai maksimāli tiktu sakārtota ūdenssaimniecība Latvijas teritorijā!
- Dažreiz trūkst vienots viedoklis par TEPā iekļauto informāciju starp ŪBK darbiniekiem. Dažreiz trūkst kompetence par tehniskiem jautājumiem.
- Kopumā pozitīvi vērtēju ŪBK sniegtās konsultācijas, rīkotos seminārus. Problēmu rada neskaidrā situācija valstī, kas apgrūtina makroekonomisko rādītāju prognozēšanu. Līdz ar to rodas jautājums, cik ticama, realitātei atbilstoša un lietderīga ir finanšu analīze, ja makroekonomiskās prognozes ir mainīgas un nenoteiktas.

Komisijas locekļu viedoklis par veikto darbu rezultātiem ir apkopots iepriekšējā ŪBK pārskatā un šajā pārskata periodā tas nav būtiski mainījies.

## 6. Secinājumi par darbības pārskata rezultātiem

Kā jau minēts, šī darbības gada laikā ar ŪBK līdzdalību ir saņemti 72 akcepti ūdenssaimniecības projektu īstenošanai ar ES Kohēzijas fonda un ERAF finanšu palīdzību. Tāpat atbilstoši valsts stratēģiskajam mērķim gan pilsētās, gan pagastos notiek virzība uz ar ūdeņiem saistīto ES direktīvu un nacionālo standartu prasību sasniegšanu. Salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu, izsniegto TEP akceptu daudzums ir mazāks, kas ir skaidrojams ar to, ka uzaicinājums iesniegt Kohēzijas fonda iesniegumu tika atlikts, nebija pieejams LVAF finansējums un ERAF 2. atlases kārtai vairs nebija pieejams valsts budžeta līdzfinansējums. Šajā pārskata periodā aktīvākie reģioni attiecībā uz projektu pamatojumu izstrādi un projektu pieteikšanu līdzfinansējumam bija Vidzemes un Latgales reģioni, nedaudz mazāk projektu pieteicēju ir no Kurzemes, Zemgales un Rīgas reģioniem.

Kopumā var secināt, ka ŪBK arī savā otrajā darbības gadā ir strādājusi ar nevienmērīgu darba ritmu, kas joprojām ir tieši saistīts ar TEP iesniegšanas neregularitāti un TEP skaitliskā daudzuma straujo pieaugumu, tuvojoties projektu pieteikumu otrās atlases kārtas beigām. Kā ieteikumu TEP iesniedzējiem varētu minēt TEP savlaicīgu iesniegšanu, jo, iesniedzot projekta pamatojumu neilgi pirms atlases kārtas noslēguma, sekas ir laika trūkums nepieciešamajiem precizējumiem un – nokavēta projektu iesniegšanas kārtā. Ņemot vērā, ka pašvaldību sēdes pārsvarā notiek reizi mēnesī, ŪBK uzsāk vērtēt TEP arī tad, ja tam ir pievienots pašvaldības lēmuma projekts par TEP apstiprināšanu vai saskaņošanu, spēkā esošs pašvaldības lēmums ir jāiesniedz, lai saņemtu TEP akceptu.

Ņemot vērā 2009. gada maijā mainīto vērtēšanas kārtību, ir saīsināti TEP izvērtēšanas termiņi (pie normālas TEP iesniegšanas intensitātes). Arī TEP vērtējums pēc projekta pieteicēja pieprasījuma tiek nosūtīti arī elektroniski, uzreiz pēc lēmuma pieņemšanas. Lai paātrinātu TEP labošanas un papildināšanas procesu, gadījumos, kad neatbilstības nav būtiskas un to koriģēšana nemaina projekta un to koriģēšana nemaina projekta mērķi, tehniskos risinājumus un ieguvumus, projekta pieteicējs, iepriekš saskaņojot informāciju ar atbildīgo ŪBK sekretariāta darbinieku, 3 darba dienu laikā var veikt labojumus TEP dokumentācijā.

Joprojām turpinās arī individuālo konsultāciju sniegšana TEP sagatavotājiem gan elektroniski, gan telefoniski, gan tiekoties klātienē Rīgā.

ŪBK darbība joprojām ir vērsta uz sadarbību ar projekta pieteicējiem un konsultantiem, lai ar minimāliem resursiem sasniegtu maksimāli pozitīvu un efektīvu projekta risinājumu.

## **7. Turpmākās ieceres Komisijas darbības efektivitātes uzlabošanai**

No TEP pieteicēju puses ir saņemti šādi ieteikumi ŪBK darbības uzlabošanai:

- Ieteikt pašvaldībām firmas, kas pakalpojumus sniedz par saprātīgu cenu;
- Rīkot vairāk informatīvos seminārus par aktualitātēm, konkursiem, jautājumu risināšanai.
- TEP iekļaut Ekonomisko daļu analogu kā Projekta iesniegumā.
- Savstarpējā informēšana, t.sk. ieteikumu izsūtīšana no ŪBK par perspektīvā esošiem projektiem.
- Nepieciešami semināri ar ŪBK iniciatīvu arī mazajās (L2000CE) pašvaldību komunālsaimniecībās ūdenssaimniecības perspektīvās attīstības veicināšanā.
- Ieteikums vienoties par prasībām, kādas tiek izvirzītas TEP izstrādei un projekta iesnieguma sagatavošanai, lai novērstu situāciju, ka TEP iekļautās cenas, gatavojot projekta iesniegumu, ir jāpārrēķina, piemērojot inflācijas koeficientu.
- ŪBK dalībniekiem pirms lēmumu pieņemšanas tomēr būtu vēlams apskatīt teritoriju par kuras attīstību tiek pieņemts lēmums, nevis pieņemt lēmumu vadoties tikai no iesniegtiem dokumentiem.

Tiks izvērtēti minētie priekšlikumi un šo ierosinājumu iekļaušana ŪBK darbībā tiks izvērtēta nākamajā darbības gada pārskatā.